

СЪСТОЯНИЕ И ВЪЗМОЖНИ РАЗВИТИЯ, СВЪРЗАНИ С ВЪРХОВЕНСТВОТО НА ЗАКОНА В БЪЛГАРИЯ

**Funded by
the European Union**

Reinventing Engagement through Affirmative Citizen Consultations (REACH)

Върховенството на закона в Европейския съюз и България

Върховенството на закона е една от основополагащите ценности на ЕС и е от съществено значение за самото му функциониране. Съгласно *член 2 от Договора за Европейския съюз*, ЕС се основава на ценностите на **зачитане на човешкото достойнство**, на **свободата**, **демокрацията**, **равенството**, **правовата държава** (т.е. върховенството на закона), както и на зачитането на **правата на човека**, включително **правата на лицата, които принадлежат към малцинства**.

ЗАЩО Е ВАЖНО?

- Осигуряване на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници
- Утвърждаване на правата на човека
- Борба с корупцията
- Защита на академичната и медийната свобода
- Поддържане на благоприятна за инвестициите среда
- Гарантиране на добро финансово управление на фондовете на ЕС
- Повишаване на конкурентоспособността на ЕС в световен мащаб, икономически растеж и социално благосъстояние

Приоритети на ниво ЕС, засягащи България

- От 2020 г. насам е въведен **механизъм на ЕС за върховенство на закона**, предвиждащ годишни доклади за всички страни-членки.

- Основни области в механизма:** независимост на съдебната власт, мерки за борба с корупцията и плурализъм на медиите.

Независима съдебна система

Укрепване на съдебната независимост и безпристрастност и намаляване на политическата намеса при назначаването на съдебни служители.

Борба с корупцията

Прилагане на антикорупционните закони в съответствие със стандартите на ЕС, прозрачност на обществените поръчки, намаляване на конфликта на интереси и подкрепа на свободната конкуренция.

Честни избори

Осигуряване на свободни и честни избори и отстраняване на опасенията, свързани с изборни измами и манипулации.

Човешки права и граждански свободи

Спазване на правата на човека, осигуряване на равенство пред закона и липса на дискриминация, защита на правата на малцинствата, стимулиране на гражданското участие.

Свобода на медиите

Осигуряване на медийна свобода и плурализъм в съответствие с препоръките на ЕС, решаване на проблема с консолидирането на медиите и прозрачността на собствеността, противодействие на дезинформацията и мониторинг на медийната среда.

Основни предизвикателства пред върховенството на закона в България

Съдебната реформа

- Остават съмненията в независимостта на съдебната система – само една четвърт от българските граждани и фирми вярват в нея.
- Процедурите за назначаване на висши магистрати още не гарантират тяхната независимост.
- Подобряването на качеството на правораздаването е в застой, след като Законът за задължителната съдебна медиация беше обявен за противоконституционен.
- Необходима е още работа по цифровизацията на правосъдието, която ще повиши неговата ефикасност.

Борбата с корупцията

- Равнището на корупция в обществения сектор остава високо. В индекса за възприятие на корупцията за 2023 г. България има 45 от 100 точки и заема 26-о място в Европейския съюз и 67-о място в световен мащаб, а според 85% от гражданите и 88% от фирмите равнището на корупция е високо.
- Няма стабилни резултати по дела за корупция по високите етажи на властта.
- Липсва кодекс за поведение за полицията, оценка на риска и правила относно подаръците.
- Няма ясни стандарти за почтеност сред висшите длъжности в изпълнителната власт, както и подходящ механизъм за налагане на санкции.
- Обществените поръчки остават област с висок риск от корупция.

Основни предизвикателства пред върховенството на закона в България

Свободата на медиите

- България остава на дъното в класацията за свободата на медиите сред страните от ЕС – на 23-о място за 2023 г..
- Признаци за политическо и икономическо влияние върху медиите, като уволнения на редактори и купуване на медии от страна на предприятия.
- Заплахи срещу журналисти и SLAPP дела
- Концентрация на медийната собственост.
- Липса на гаранции за независимостта на СЕМ.
- Липса на мерки при случаи на дезинформация.

Човешките права

- Свърхупотреба на сила и огнестрелно оръжие от правоприлагащите органи
- Нечовешки и унижителни условия и насилие в затворените институции
- Липса на адекватни действия в случаи на дискриминация и реч на омразата
- Недостъпна архитектурна среда
- Недостатъчни мерки срещу домашното насилие и насилието, основано на пола
- Ограничения в правото на здраве - здравните показатели на българите са сред най-лошите в ЕС
- Липса на равнопоставеност на половете, особено в заплащането и заемането на ръководни постове
- Недостатъчни усилия за защита на правата на децата, особено лишените от родителска грижа и тези с увреждания

Благодарим ви за участието!

**Funded by
the European Union**

Reinventing Engagement through Affirmative Citizen Consultations (REACH)